

شناسایی معانی ذهنی شهروندان شهر اصفهان از کیفیت تحصیل و اشتغال^۱

نویسنده اول: مهدی ژیانپور^۲

نویسنده دوم: زهرا ناجی اصفهانی (نویسنده مسؤل)^۳

نویسنده سوم: مینا جلالی^۴

نویسنده چهارم: مهوش خادم‌الفرقایی^۵

چکیده

تحصیل و آموزش از جمله مراحل اساسی زندگی هر فرد است که چنانچه واجد کیفیت و استانداردهای تعریف شده باشد، پرورش استعدادها و مهارت‌های افراد را به دنبال داشته و آنان را برای فعالیت در عرصه‌ی کسب و کار آماده می‌کند. از آنجا که تحصیل و اشتغال دو شاخص مهم برساننده‌ی ابعاد کیفیت زندگی است مقاله‌ی حاضر در صدد است معانی ذهنی شهروندان شهر اصفهان در رابطه با چالش‌های موجود در فرآیند دستیابی به تحصیل، آموزش و اشتغال باکیفیت را مورد مطالعه قرار دهد. به منظور دستیابی به این هدف از پرسشنامه محقق‌ساخته، متشکل از سوالات باز جهت گردآوری اطلاعات استفاده شد. همچنین با بهره‌گیری از نمونه‌گیری خوشه‌ای، ۱۸۰۶ نفر از شهروندان ۱۵ تا ۶۵ سال شهر اصفهان به عنوان مشارکت‌کننده، مورد مطالعه قرار گرفتند. نتایج حاصل از تحلیل یافته‌های نشان‌دهنده‌ی آن است که از نظر مشارکت‌کنندگان پنج مولفه‌ی «عوامل آموزش»، «محتوای آموزش»، «امکانات آموزش»، «سیاست‌های آموزش» و «نظام آموزش» برساننده‌ی کیفیت تحصیل و آموزش است. همچنین، کیفیت شغل و درآمد در چهار حیطه‌ی «ورود به فضای اشتغال»، «تصدی شغل و کسب درآمد»، «خروج از فضای اشتغال» و «بسترها و بنیان‌های شغل و درآمد» قابل شناسایی است.

کلید واژگان: تحصیل، آموزش، اشتغال، کیفیت زندگی، شهروندان شهر اصفهان

^۱ این مقاله بر گرفته از طرحی پژوهشی با عنوان «تعیین اولویت‌های راهبردی شهر اصفهان (تارا)» است که به همت «گروه پژوهشی مطالعات اجتماعی فرهنگی شهر جهاد دانشگاهی واحد اصفهان» و به کارفرمایی شورای اسلامی شهر اصفهان انجام شده است.

^۲ عضو هیئت علمی جهاددانشگاهی واحد اصفهان، ۰۹۱۳۳۲۸۸۵۶۰، zhianpourmehdi@yahoo.com

^۳ عضو هیئت علمی جهاددانشگاهی واحد اصفهان، ۰۹۱۳۳۱۹۴۲۱۳۶، naji.zahra@gmail.com

^۴ کارشناس پژوهش جهاددانشگاهی واحد اصفهان، ۰۹۱۳۳۶۵۶۹۶۶، jalali_mina64@yahoo.com

^۵ کارشناس پژوهش جهاددانشگاهی واحد اصفهان، ۰۹۱۳۳۸۹۷۰۹۴۵، mahvash_khadem@yahoo.com

Identifying Subjective Meanings of Citizens of Isfahan concerning the Quality of Education and Employment

Mehdi Zhiampour
Zahra Naji Isfahani
Mina jalali
Mahvash khademolfogharae

Abstract

Training and education are among the principal stages of each individual's life in modern societies. Provided that this stage enjoys the defined quality and standards, talents and skills of individuals will flourish, thereby making them ready for their business. Personal growth and material well-being are two important indicators of the quality of life which can be realized through training and employment. Accordingly, this study was to investigate the subjunctive perceptions of the citizens of Isfahan regarding existing challenges in the process of quality education, training, and employment. To do so, a researcher-made questionnaire, consisting of a number of open-ended questions, was used to collect data. In addition, using cluster sampling technique, the researchers selected citizens, aged - , to take part in this study. The results of the study indicated that five components including "training factors", "training content", "training facilities", "training policies", and "training system" would construct the quality education and training. Moreover, quality employment and income were identified in four areas of "entering the job environment", "acquiring professional tenure and earning money", "egressing job environment", and "context and foundations of the job and income"

Keywords: Education; training; Employment; citizens of Isfahan

۱- مقدمه

در سال‌های اخیر، رقابت گسترده‌ی کشورها برای توسعه، بیش از گذشته شده و در این میان کشورهای گوی سبقت را از دیگران می‌ریزند که از نیروی انسانی خود به گونه‌ای اثرگذار استفاده نمایند. طبق اعلامیه‌ی ریو در پارادایم جدید توسعه، توسعه‌ی انسان‌محور است که در آن انسان، به عنوان نقطه‌ی کانونی پیوند دهنده‌ی ابعاد توسعه و سرمایه‌ی غنی و پویا، مدنظر قرارگیرد (زیاری، ۱۳۸۰: ۳۷۴). نیروی انسانی در صورتی به سرمایه‌ی پویا تبدیل خواهند شد که جامعه آموزش‌های لازم، سرمایه‌گذاری‌های زیرساختاری مورد نیاز و زمینه‌ی ایجاد اشتغال را برای آنان فراهم آورد (مهدوی عادل، ۱۳۸۰: ۹۱). این سرمایه‌ی انسانی در دوران تحصیل (آموزش‌گیرندگان) با انتقال به عرصه‌ی شغلی (نیروی کار) با دانش نهادینه‌شده‌ی همراه است که افزایش تولید و رشد اقتصادی کشور را به ارمغان خواهد آورد (ن.ک به صالحی، ۱۳۸۱).

مهم‌ترین رسالت نظام آموزشی در هر کشوری تربیت نیروی انسانی متخصص، کارآمد، خلاق و کارآفرین است. به اعتقاد کمپل و همکاران (۱۹۷۶) آموزش با کیفیت زندگی ارتباط مستقیم دارد. به عبارت دیگر، هر چه میزان سال‌های سپری شده برای کسب آموزش بیشتر باشد کیفیت زندگی هم افزایش می‌یابد (کیانپور و ربانی، ۱۳۸۸: ۷۴). پس از نهادینه شدن آموزش و تحول نظام‌های آموزشی از غیر رسمی به رسمی، نظام آموزش و پرورش تقریباً در تمام جوامع، کودکان را از سنین خردسالی تحت پوشش قرار داده است. بدیهی است که آموزش‌های سال‌های اولیه به دلیل ناکافی بودن رشد فرد بر یادگیری مفاهیم و فرآیندهای علمی و اجتماعی شدن استوار است. در سال‌های پایانی آموزش و پرورش عمومی که به موازات دوران نوجوانی است، نوجوانان به تدریج با تخصص‌های مختلف و مشاغل موجود و مورد نیاز جامعه آشنا می‌شوند و این اولین مرحله جهت آمادگی برای احراز شغل در جامعه است. مشاغلی که نیاز به تخصص علمی بالایی ندارد در همین رده‌ی تحصیلی تعلیم داده می‌شوند و افرادی که علاقه، هوش و توانایی‌های بالاتری دارند برای تحصیل در مدارج بالاتر و آمادگی جهت کسب مشاغل پیچیده‌تر به موسسات آموزش عالی هدایت می‌شوند (حسینی، ۱۳۸۱: ۳۱).

اشتغال نیز یکی از مهم‌ترین جنبه‌های زندگی هر فردی است، که به هویت‌یابی اجتماعی وی کمک می‌کند، او را وارد عرصه‌های اقتصادی می‌کند، نیازهای مادی و معنوی را تامین می‌کند، آزادی و استقلال به دنبال دارد و فرصتی برای کسب مهارت و بروز خلاقیت است (چاپمن^۶ ۲۰۰۹ به نقل از بیگدلی و همکاران، ۱۳۹۱: ۱۱۴). نحوه‌ی اشتغال افراد و ارزیابی که آن‌ها از وضعیت شغلی خود دارند از جمله عواملی است که کیفیت زندگی آنان را تحت تاثیر قرار می‌دهد. اندروز و ویتی^۷ (۱۹۷۶) شغل و درآمد را در کنار سطح رضایت از زندگی خانوادگی، احساس کارآمدی شخصی، رضایت از عملکرد دولت در کل و رضایت از خدمات موجود را از جمله عوامل موثر بر رضایت از زندگی و در نتیجه کیفیت زندگی قلمداد کرده‌اند (کیانپور و ربانی، ۱۳۸۸: ۷۳). شالوک و وردگو (۲۰۰۲) نیز در مطالعه‌ی جامع بر اساس بررسی عمیق ادبیات موجود در زمینه‌ی کیفیت زندگی ابعاد هشت‌گانه‌ی کیفیت زندگی^۸ را معرفی کرده‌اند. از دیدگاه آنان رشد فردی^۹ علاوه بر معطوف بودن به شایستگی فردی (شناختی، اجتماعی و عملی) و عملکرد (موفقیت، دستاورد و کارآمدی) در سایه‌ی آموزش (دستاوردها و پایگاه تحصیلی)

^۶. chapman

^۷. Andrews and Withey

^۸. بهزیستی هیجانی، روابط بین شخصی، احساس بهزیستی مادی، بهزیستی فیزیکی، رشد فردی، حق تعیین سرنوشت خود، پذیرش و ادخال اجتماعی و برخورداری

از حقوق قانونی

^۹. Personal development

پنجمین همایش ملی و چهارمین همایش بین المللی مهارت آموزشی و اشتغال

تحقق می‌یابد و احساس بهزیستی مادی^{۱۰} با دستاوردهایی چون مسکن (نوع اقامت و مالکیت)، پایگاه مالی (درآمد و سود) و وضعیت اشتغال (وضعیت کار و محیط کار) تامین می‌شود (شالوک^{۱۱} ۲۰۰۴ به نقل از کیانپور و ربانی، ۱۳۸۶: ۷۸).

۲- پیشینه پژوهش

همانگونه که اشاره شد اشتغال، تحصیل و آموزش باکیفیت از جمله شاخص‌های برساننده‌ی ابعاد کیفیت زندگی افراد است. از دهه‌ی ۱۹۶۰ تعداد زیادی از محققان، مانند مککال (۱۹۷۵)، اندروز و ویتی (۱۹۷۶)، اشنايدر (۱۹۷۶)، کمپل و همکاران (۱۹۷۶)، هاداوی و روف (۱۹۷۸)، گلن و ویور (۱۹۷۹)، جاستر و همکاران (۱۹۸۱)، مایرز (۱۹۸۷)، دیویدسن و کاتر (۱۹۹۱)، اوبرین و ایدی (۱۹۹۱) گری سون و یونگ (۱۹۹۴)، دینر و ساهه (۱۹۹۷)، تراک سرور و اتالک (۲۰۰۱)، شالوک و وردوگو (۲۰۰۲)، باند و کرنر (۲۰۰۴) و شالوک (۲۰۰۴) به بررسی مفهوم کیفیت زندگی پرداخته‌اند. مرور این مطالعات در زمینه کیفیت زندگی بیانگر آن است که محققان در پژوهش‌های خود از یک سو ابعاد متفاوتی را برای این مفهوم در نظر گرفته‌اند؛ چنانکه برخی کیفیت زندگی را به ابعاد محیطی/ روانشناختی، برخی دیگر به ابعاد ذهنی/ عینی و گروهی دیگر به بهزیستی فردی/ بهزیستی جمعی دسته‌بندی کرده‌اند. از سوی دیگر سنجش این ابعاد از یک تا چند ده شاخص را در بر می‌گیرد. همچنین محققان اجزای مشابهی را به عنوان ابعاد مختلف کیفیت زندگی انتخاب کرده‌اند ولی شاخص‌هایی که برای سنجش این اجزا در نظر گرفته‌اند، متفاوت است. مرور برخی از دیدگاه‌های محققانی که بر آموزش، تحصیل و اشتغال به عنوان شاخص‌های ابعاد تشکیل دهنده‌ی کیفیت زندگی تاکید نموده‌اند در جدول زیر آمده است.

جدول ۱: مرور اجمالی بر پیشینه پژوهش

محقق	مؤلفه‌ها، ابعاد و شاخص‌ها
لیو ^{۱۲} (۱۹۷۶)	اقتصاد، سیاست، محیط زیست، اجتماع و آموزش
اشنايدر ^{۱۳} (۱۹۷۶) (ابعاد و شاخص‌ها در شهرهای آمریکا)	درآمد و اشتغال (درصد نیروی فعال بیکار، درصد خانوارهای با درآمد کمتر از ۳۰۰۰ دلار، سرانه درآمد) محیط زیست، بهداشت، آموزش (میانگین سال‌های تحصیل انجام شده توسط جمعیت بالغ) مشارکت و نابسامانی‌های اجتماعی
بویر و ساواگیو ^{۱۴} (۱۹۸۱)	آب و هوا، مسکن، محیط زیست، بهداشت، جرم، حمل و نقل، آموزش، هنر، تفریح و اقتصاد
سوفیان ^{۱۵} (۱۹۹۳)	امنیت عمومی، هزینه خوراک، فضای زندگی، استاندارد مسکن، ارتباطات، آموزش، بهداشت عمومی، آرامش، جریان ترافیک و هوای پاک
شاخص‌های توسعه انسانی سازمان ملل (۱۹۹۴)	امید به زندگی، نرخ بیسوادی بزرگسالان متوسط قدرت خرید
آلنگین ^{۱۶} و همکاران (شاخص‌های ارزیابی کیفیت زندگی استانبول) (۲۰۰۱)	محیط فیزیکی، محیط اجتماعی (خدمات آموزشی، هزینه‌ی آموزش، خدمات بهداشتی، فعالیت‌های

^{۱۰}. Material well-being

^{۱۱}. Schaloch

^{۱۲}. Liu

^{۱۳}. Schneider

^{۱۴}. Boyer & Savageau

^{۱۵}. Sufian

پنجمین همایش ملی و چهارمین همایش بین المللی

مهارت آموزشی و اشتغال

محقق	مولفه‌ها، ابعاد و شاخص‌ها
	فرهنگی و امنیت) محیط اقتصادی (فرصت پیدا کردن کار رضایت‌بخش، تامین هزینه‌ی زندگی و هزینه‌ی مسکن) حمل و نقل و ارتباطات
شاخص‌های دولت تورنتو برای سنجش کیفیت زندگی (۱۹۹۳)	حیات اقتصادی (بیکاری، اشتغال، میزان خط فقر در مقایسه با درآمد، تعداد خانوارهای کم درآمد) محیط زیست، بهداشت جامعه، حمل و نقل، ایمنی و امنیت
ربانی و کیانپور (۱۳۸۶)	ارزیابی شخصی با اجزای تشکیل دهنده‌ی احساس بهزیستی {شخصی، خانوادگی، رشد فردی و شغلی (احساس موفقیت در شغل، احساس رضایت از شغل، احساس لذت از شغل)} و احساس رضایت، ارزیابی کارکردی با اجزای تشکیل دهنده‌ی استانداردهای شهروندی {تعهدات شهروندی، همبستگی و مشارکت اجتماعی، برخورداری از حمایت اجتماعی (استفاده از خدمات بیمه، استفاده از آموزش رایگان، برخورداری از امنیت اجتماعی، اقتصادی و قضایی)، حقوق فردی} و منزلت نقشی
فرجی ملائی و همکاران (۱۳۸۹)	عوامل جمعیتی- آموزشی، اشتغال، عوامل اقتصادی- اجتماعی، تسهیلات مسکن، تسهیلات بهداشتی-درمانی و زیرساخت‌های طبیعی-اقتصادی
قالیباف و همکاران (۱۳۹۰)	حمل‌ونقل، اقتصادی (هزینه‌های زندگی، رضایتمندی از هزینه‌های زندگی و رضایتمندی از فرصت‌های شغلی) اجتماعی (وسعت خدمات آموزشی، نرخ خدمات آموزشی، میزان خدمات سلامتی، نرخ خدمات سلامت، امنیت، فعالیت‌های فرهنگی و سلامتی) و محیطی فیزیکی

۳- روش پژوهش

پژوهش حاضر از زمستان ۱۳۹۳ تا تابستان ۱۳۹۴ به روش پیمایش و با استفاده از پرسشنامه با سوالات باز انجام یافته است. پاسخ‌گو براساس راهنمایی‌های صورت گرفته به سه دغدغه در مورد اشتغال و سه دغدغه در مورد تحصیل و آموزش اشاره کرده است. واحد اصلی تجزیه و تحلیل، فرد منتخب در نمونه‌ی آماری است؛ سطح تحلیل کلان است و برای جمع‌آوری اطلاعات به افراد مراجعه شده است. شیوه‌ی اجرای پیمایش، مصاحبه‌ی رودررو بوده است به اینگونه که سوالات به صورت مصاحبه‌ای پرسش شده و پرسش‌گر بر اساس پاسخ دریافتی از پاسخ‌گو نظرات آنان را ثبت نموده است.

۳-۱- جامعه و نمونه آماری

جامعه‌ی آماری این مطالعه، شهروندان ۱۵ تا ۶۵ سال شهر اصفهان هستند که با استفاده از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای ۱۸۰۶ نفر مورد مطالعه قرار گرفته‌اند. در این نوع نمونه‌گیری محلات به صورت تصادفی از مناطق پانزده‌گانه‌ی اصفهان انتخاب شدند؛ سپس متناسب با حجم جمعیت هر محله، تعداد نمونه‌ی هر منطقه تعیین گردید. حجم نمونه در این پژوهش با استفاده از فورمول نمونه‌گیری کوکران، با توجه به حجم جامعه‌ی آماری و اطلاعاتی که از آزمون مقدماتی پرسشنامه شهروندان بدست آمده، برای ۹۵ درصد اطمینان، برآورد شده است که مشروح محاسبه‌ی آن بدین گونه می‌باشد:

$$n = \frac{N \times t^2 s^2}{Nd^2 + t^2 s^2}$$

^{۱۶}. Ulengin

پنجمین همایش ملی و چهارمین همایش بین المللی مهارت آموزشی و اشتغال

s: مقدار واریانس در مطالعه‌ی مقدماتی است که برابر ۱۳/۹ محاسبه گردیده است.

t: برای ۹۵ درصد اطمینان معادل ۱/۹۶ می باشد.

d: مقدار خطایی است که محقق در برآورد نسبت، حاضر به چشم پوشی از آن است. این مقدار در پژوهش حاضر ۰/۲ در نظر گرفته شده است.

N: حجم جامعه‌ی آماری است و بر اساس برآوردی از سال ۱۳۹۲ حدود ۱۵۳۹۶۷۷ نفر در نظر گرفته شده است.

$$n = \frac{1539677 * (1/96)^2 * 13/9}{1539677 * (0/2)^2 + (1/96)^2 * 13/9} = \frac{82213041/97}{6164047824} = 1334$$

نمونه‌ی نظری ۱۳۳۴ تایی به منظور افزایش دقت و به دست آوردن اطلاعات بیشتر به تعداد ۱۸۰۰ نمونه افزایش یافته و از محلات مختلف شهر اصفهان به نسبت تعداد جمعیت محله جمع‌آوری گردید که در نهایت تعداد ۱۸۰۶ پرسشنامه مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

۴- یافته‌های پژوهش

گاروین (۱۹۸۷) به هشت جنبه از کیفیت اشاره نموده که عموماً برای محصولات کاربرد دارند: عملکرد^{۱۷}، ویژگی‌ها^{۱۸}، قابلیت اطمینان^{۱۹}، انطباق‌پذیری^{۲۰}، دوام^{۲۱}، خدمت‌رسانی^{۲۲}، زیبایی‌شناسی^{۲۳} و کیفیت ادراک‌شده^{۲۴} (آذر و همکاران، ۱۳۹۲: ۱۴۰). اما در عرصه‌ی اجتماعی و بین فردی، درک و تعریف این مفهوم قطعی و جزمی نیست؛ در قلمرو آموزش و اشتغال نیز، در مورد شناخت معنای کیفیت اختلاف نظر وجود دارد. منبع اصلی این اختلاف، می‌تواند ناشی از موضع قدرت و کنترل در سازمان‌ها و نهادهای متولی این امور، تفاوت در مبانی و بنیادهای فلسفی تعریف این مفهوم (ن.ک به آذر و همکاران، ۱۳۹۲) و یا تفاوت در تعاریف محافل دانشگاهی با تعاریف غیردانشگاهی و برآمده از متن جامعه باشد. بنابراین در این مطالعه سعی شده است با کاوش در میدان و مراجعه به شهروندان، با پرسش در مورد دغدغه‌ها و نگرانی‌های آنان در مورد «شغل، تحصیل و آموزش باکیفیت» معانی ذهنی‌شان در این زمینه شناسایی و معرفی گردد.

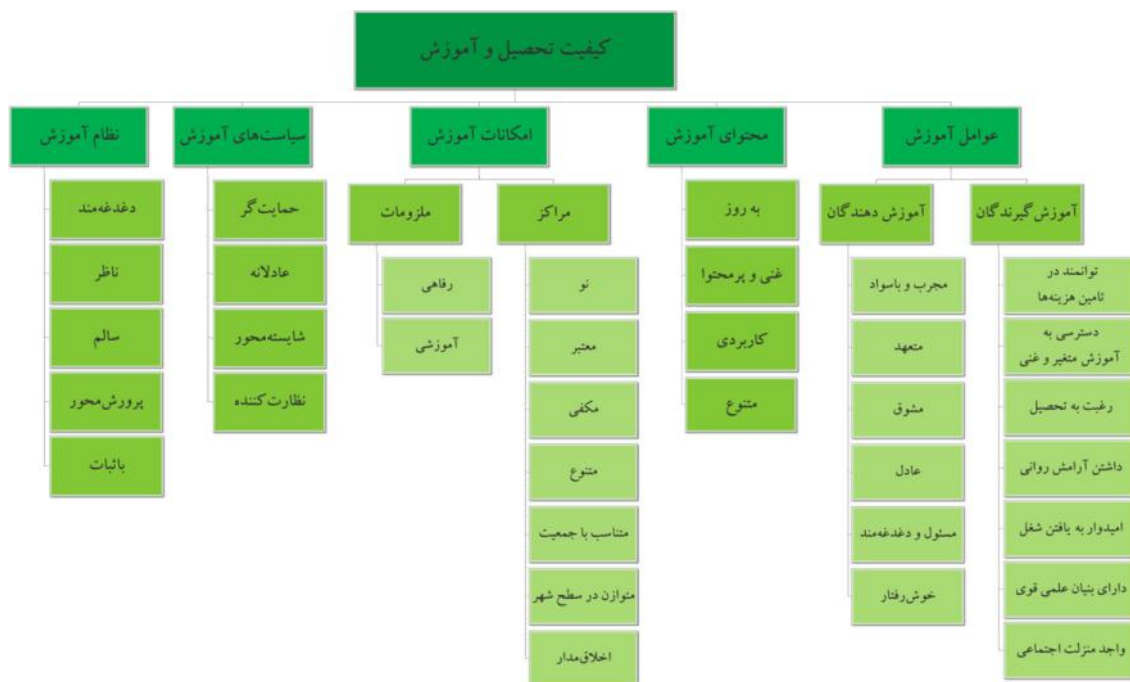
۴-۱- تحصیل و آموزش با کیفیت

همانگونه که در نمودار زیر مشاهده می‌شود شهروندان مشارکت‌کننده در این پژوهش، کیفیت تحصیل و آموزش را در پنج مولفه‌ی «عوامل آموزش»، «محتوای آموزش»، «امکانات آموزش»، «سیاست‌های آموزش» و «نظام آموزش» قرار می‌دهند. در ادامه این مولفه‌ها و دغدغه‌های برساننده‌ی آن‌ها به تفکیک توضیح داده شده است.

- Performance
- Features
- Reliability
- Conformance
- Durability
- Serviceability
- Aesthetics
- Perceived Quality

پنجمین همایش ملی و چهارمین همایش بین المللی
مهارت آموزی و اشتغال

شکل (۱): مولفه‌های برساننده کیفیت تحصیل و آموزش

۴-۱-۱ عوامل آموزش

منظور از عوامل آموزش، عاملان انسانی درگیر در فرآیند آموزش و تحصیل اعم از «آموزش گیرندگان» و «آموزش دهنندگان» هستند. شرایط، ویژگی‌ها و خصوصیات «آموزش گیرندگان» را می‌توان در سه مرحله‌ی ورود به تحصیل، حین تحصیل و فراغت از تحصیل دسته‌بندی نمود.

«آموزش گیرندگان» برای ورود به تحصیل با کیفیت باید در «تامین هزینه‌های آموزشی» توانمند باشند و به «آموزش معتبر و غنی» دسترسی داشته باشند. خصوصیت «توانمند بودن در تامین هزینه‌ها» برگردان دغدغه‌هایی چون وجود «هزینه‌های جانبی تحصیل^{۲۵} و هزینه‌های تحصیل^{۲۶}» و خصوصیت «دسترسی داشتن به آموزش معتبر» به دلیل وجود نگرانی‌هایی چون «آموزش بی‌فایده، آموزش بی‌کاربرد، مدارک به‌دردنخور و بی‌کاربرد بودن تحصیلات» در این زمینه است. در طول یک تحصیل با کیفیت، «آموزش گیرندگان» باید واجد خصوصیات «رغبت به تحصیل و داشتن آرامش روانی» در حین تحصیل باشند؛ «داشتن آرامش روانی» حین تحصیل، برگردان دغدغه‌های چون «نگرانی از نتایج امتحانات و وارد کردن استرس به دانشجویان و دانش‌آموزان» است.

خصوصیات «آموزش گیرندگان» هنگام فراغت از یک فرآیند تحصیلی و آموزشی باکیفیت، عبارت است از: «داشتن بنیان علمی قوی، به دست آوردن منزلت اجتماعی و امیدواری به یافتن شغل آتی». «داشتن بنیان علمی قوی» برگردان نگرانی

^{۲۵}. این هزینه‌ها بر ساخته‌ی مسائلی چون «گرانی کتاب، هزینه‌ی پوشاک و هزینه‌ی سرویس» است.

^{۲۶}. این هزینه‌ها بر ساخته‌ی مسائلی چون «شهریه‌ی زیاد مدارس غیرانتفاعی، هزینه‌ی زیاد دانشگاه آزاد، بالا بودن هزینه‌های تحصیل و شهریه، هزینه‌های بی‌مورد و پول گرفتن مدارس دولتی» است.

پنجمین همایش ملی و چهارمین همایش بین المللی

مهارت آموزی و اشتغال

«پایین بودن سطح علمی دانشجویان» و «داشتن منزلت اجتماعی» ناشی از وجود دغدغه‌ی «بها ندادن به دانشجویان و دانش‌آموختگان» است. «نبود آینده‌ی روشن پس از تحصیلات، نبود شغل متناسب با تحصیلات، ناامیدی از پیدا کردن شغل، نداشتن کار باثبات و بیکاری تحصیل کرده‌ها» نیز چالش‌هایی است که «امیدوار بودن به یافتن شغل آتی» پس از پایان یافتن فرآیند آموزش و تحصیل را تهدید می‌کند.

فرآیند تحصیل و آموزش با کیفیت نیاز به آموزش‌دهندگان «مجرد و باسواد، متعهد، مشوق، مسئول و دغدغه‌مند، عادل و خوش‌رفتار» دارد. تاکید بر آموزش‌دهندگان «مجرد و باسواد» ناشی از ابراز نگرانی شهروندان در زمینه‌ی «کم‌سوادی معلمان و اساتید و کمبود اساتید و دبیران با تجربه» و تاکید بر آموزش‌دهندگان «متعهد» ناشی از وجود دغدغه‌هایی چون «نمره گرفتن پولی و وجود معلم‌های پولی» است. ویژگی «مشوق بودن و خوش‌رفتاری» آموزش‌دهندگان، برساخته‌ی نگرانی‌هایی در زمینه‌ی «برخورد نامناسب معلمان، تبعیض قائل شدن بین دانش‌آموزان و وجود تنبیه بدنی در مدارس» و ویژگی «عادل بودن» نیز به دلیل وجود دغدغه‌ی «تبعیض قائل شدن بین دانش‌آموزان» است. در نهایت نیز تاکید پاسخگویان بر «مسئول بودن و دغدغه‌مندی» آموزش‌دهندگان ناشی از ابراز نگرانی آنان از «بی‌تفاوتی و بی‌مسئولیتی معلمان و اساتید» نسبت به تعلیم و آموزش است.

۴-۱-۲- محتوای آموزش

منظور از «محتوای آموزش» مضامین و سرفصل‌های مصوب نظام آموزشی است. از نظر شهروندان مشارکت‌کننده، محتوای آموزشی با کیفیت، واجد ویژگی‌های «به‌روز بودن، غنی و پرمحتوا بودن، کاربردی بودن و متنوع بودن» است. ویژگی «کاربردی و به‌روز بودن» برگردان دغدغه‌های «بی‌کاربرد بودن، به‌روز نبودن کتب درسی و آموزش سنتی و عقب‌افتاده» و ویژگی «غنی و پرمحتوا بودن» به دلیل وجود نگرانی‌هایی در زمینه‌ی «بازدهی کم محتوا و نبود کتب دینی مناسب» است. تاکید بر «متنوع بودن» محتوای آموزشی نیز نشان‌دهنده‌ی وجود پیشنهادهای در زمینه‌ی «آموزش عملی، آموزش فرهنگ و مهارت‌های اجتماعی، آموزش‌های فوق برنامه مانند موسیقی و زبان، آموزش حقوق شهروندی و آموزش بسیج مدارس» از جانب پاسخگویان است.

۴-۱-۳- امکانات آموزش

امکانات آموزشی باکیفیت مستلزم فراهم بودن «مراکز آموزشی و ملزومات آموزشی» با کیفیت است. از نظر شهروندان مشارکت‌کننده، مراکز آموزشی با کیفیت دارای ویژگی‌هایی چون «نو بودن، معتبر بودن، مکفی بودن، متنوع بودن، متناسب بودن با جمعیت، متوازن بودن در سطح شهر و اخلاق مدار بودن» است. ویژگی «نو بودن» برساخته‌ی نگرانی وجود «مدارس فرسوده و قدیمی» و تاکید بر ویژگی «معتبر بودن» مراکز آموزشی به دلیل وجود دغدغه‌هایی در زمینه‌ی «بی‌کیفیتی دانشگاه‌های جدید، افزایش مراکز نامعتبر دانشگاهی، بی‌ارزش بودن مدارک دانشگاهی غیردولتی، کیفیت پایین مدارس غیرانتفاعی، عملکرد نامناسب دانشگاه پیام‌نور و عدم دسترسی به دانشگاه‌های باکیفیت» است. لزوم وجود مراکز آموزشی «مکفی» ناشی از ابراز نگرانی‌هایی در مورد «زیادی مؤسسات غیرانتفاعی و زیادی دانشگاه‌های پیام‌نور در مقابل کمبود مهدکودک، مدارس دولتی، هنرستان، فضای آموزشی و فرهنگی، دانشگاه دولتی، مکان آموزشی مناسب و نهضت سوادآموزی» است. تاکید بر مراکز آموزشی «متنوع» برساخته‌ی پیشنهادات شهروندان در زمینه‌ی «لزوم ایجاد فرهنگسرا، ایجاد مجتمع‌های فرهنگی و ورزشی و ایجاد کارگاه‌های آموزشی محله محور» است. همچنین در نظر داشتن «تناسب جمعیت با مراکز» در جریان تحصیل و آموزش با کیفیت از آنجا ناشی می‌شود که دغدغه‌ی «شلوگی کلاس‌ها» در اظهارنظرهای افراد تکرار شده است.

پنجمین همایش ملی و چهارمین همایش بین‌المللی

مهارت آموزشی و اشتغال

ویژگی «پراکندگی متوازن در سطح شهر» بر ساخته‌ی دغدغه‌های «دور بودن مدارس و دانشگاه تا خانه و توزیع نامناسب مدارس در سطح شهر» است و نهایتاً توجه به «مراکز آموزشی اخلاق مدار» نتیجه‌ی نگرانی‌های بیان‌شده در زمینه‌ی «محیط غیراخلاقی مدارس و مذهبی نبودن فضای دانشگاه» است.

ملزومات با کیفیت در فرایند آموزش و تحصیل بر ساخته‌ی «ملزومات آموزشی» و «ملزومات رفاهی» است. «ملزومات آموزشی» بر ساخته‌ی دو دغدغه‌ی «مکفی بودن^{۲۷} و پراکندگی متوازن در سطح شهر^{۲۸}» و «ملزومات رفاهی» نیز برگردان نگرانی‌های شهروندان مشارکت‌کننده از «نبود سرویس‌های دانشگاه و مدارس، نبود جای پارک برای سرویس مدارس، کمبود امکانات تفریحی و کاهش اردوهای آموزشی» است.

۴-۱-۴- سیاست‌های آموزش

«سیاست آموزشی» خط‌مشی‌ها و برنامه‌ریزی‌هایی است که به منظور جهت‌بخشی و هدایت فعالیت‌های آموزشی از طرف دولت و نهادهای ذیربط طراحی می‌شود. از نظر شهروندان مشارکت‌کننده «سیاست‌های آموزشی» باید «حمایت‌گر، عادلانه، شایسته‌محور و نظارت‌کننده» باشد. ویژگی «حمایت‌گری» سیاست‌های آموزشی بر ساخته‌ی نگرانی‌های افراد در زمینه‌ی «لزوم کمک دولت به تحصیل افراد کم درآمد، تخصیص بودجه به دانشجویان، ایجاد تسهیلات آموزشی برای جوانان از طرف دولت و تامین امنیت شغلی اساتید» است. سیاست‌گذاری‌های «عادلانه»، لزوم توجه منصفانه و عدالت‌محور به اقلیت‌های قومی و مذهبی، ناتوانان جسمی و مهاجران را در بر می‌گیرد و برگردان دغدغه‌های «سخت‌گیری ثبت‌نام برای مهاجران، نبود امکان ادامه تحصیل برای اقلیت‌های خاص مذهبی و کمبود امکانات تحصیل برای معلولان» در این زمینه است. تاکید بر «شایسته‌محور بودن» سیاست‌ها بر ساخته‌ی ابراز نگرانی پاسخگویان در موارد «ورود و ترقی افراد بی‌صلاحیت، نبود اصول گزینش و مدرک‌گرایی» است و در نهایت تاکید بر سیاست‌های «نظارت‌کننده» نیز ناشی از دغدغه‌ی «عدم وجود نظارت بر نرخ کلاس‌های آزاد» است.

۴-۱-۵- نظام آموزش

معنای «نظام آموزشی» نزد شهروندان مشارکت‌کننده، همان فرآیندهای نظام‌یافته‌ی روابط برای دست‌یافتن به هدف‌های معین آموزشی است. شهروندان مشارکت‌کننده، «نظام آموزشی» با کیفیت را دارای ویژگی‌های «دغدغه‌مندی، اثبات‌بودن، پرورش‌محوری، ناظر بودن و سالم بودن» می‌دانند. لزوم «دغدغه‌مند بودن» نظام آموزشی، بر ساخته‌ی چالش‌های «بی‌تفاوتی آموزش و پرورش، بی‌توجهی آموزش و پرورش به محصلان و بی‌برنامگی آموزش و پرورش» در این زمینه است. ویژگی «اثبات‌بودن» برگردان نگرانی‌های بیان‌شده در زمینه‌ی «نامطلوب بودن تغییر نظام آموزشی و وضعیت بی‌ثبات شیوه‌ی تدریس» بوده و ویژگی «ناظر بودن» به دلیل وجود دغدغه‌هایی چون «بی‌نظارتی بر مدارس غیردولتی و بی‌نظارتی نظام آموزش و پرورش» است. تاکید بر «سالم بودن» نظام آموزشی به دلیل دغدغه‌ی «پارتی‌بازی» و تاکید بر لزوم «پرورش‌محوری» نیز برگردان دغدغه‌های «عدم هماهنگی آموزش و تربیت، تربیت‌نشدن بچه‌ها و بی‌فرهنگی تحصیل کرده‌ها» است.

۴-۲- کیفیت شغل و درآمد

^{۲۷} مسائل موجود در این زمینه عبارت است از «کمبود امکانات آموزشی و نبود کامپیوتر در مدارس»

^{۲۸} مسئله موجود در این زمینه عبارت است از «نابرابری امکانات تحصیلی در سطح شهر»

پنجمین همایش ملی و چهارمین همایش بین‌المللی

مهارت آموزشی و اشتغال

نگرانی‌هایی چون «جلوگیری از کار کردن کودکان، جلوگیری از فساد مالی (دزدی، رانت‌خواری و رشوه‌خواری)، مبارزه با پارتی بازی، حذف مشاغل کاذب و نظارت بر پرداخت حقوق» وجود دارد و «رکود اقتصادی، ورشکستگی و تعطیلی بنگاه‌های اقتصادی»، «رونق یافتن بازار کار» را تهدید می‌کند. همچنین «ثبات در بازار کار» نیز معطوف به «ثبات در کسب درآمد و جلوگیری از نوسان بازار» است.

از جمله بنیان‌های دیگر به منظور رسیدن به شغل و درآمد باکیفیت، «تامین شغل» است. این مولفه دربردارنده‌ی بسترها و فرایندهای اشتغال‌زایی است و برساخته‌ی مقولات «تامین سرمایه، تامین شرایط کسب و کار، تامین شرایط کارآفرینی، تامین فرصت‌های شغلی و تسهیل استخدام» می‌باشد. شهروندان مشارکت‌کننده در رابطه با «تامین فرصت‌های شغلی» به دغدغه‌هایی چون «ایجاد فرصت‌های شغلی برای بانوان و تحصیل کرده‌ها، دسترسی به مشاغل دولتی و ایجاد مشاغل خانگی» اشاره کرده‌اند و «فراهم بودن مکان، امکانات و مجوزهای راه‌اندازی کسب و کار» را شروط لازم برای «تامین شرایط کسب و کار» دانسته‌اند. از نظر پاسخگویان «تخصیص سرمایه و داشتن پشتوانه مالی» به «تامین سرمایه» منجر می‌شود و «استخدام افراد بدون توجه به سابقه و رزومه کاری و تسهیل فرایند استخدام» روند استخدام را تسهیل خواهد نمود. همچنین با «تخصیص تسهیلات، اعتماد به کارآفرینان و بها دادن به ایده‌های برتر» می‌توان «شرایط کارآفرینی» را ایجاد و تامین نمود.

خط‌مشی‌ها و سیاست‌های حمایتی اتخاذ شده از جانب مسئولین نیز از جمله بسترها و بنیان‌های دیگر به منظور دستیابی به شغل و درآمد باکیفیت است. «احیای مشاغل»، «حمایت از بخش خصوصی»، «حمایت از مشاغل» و «حمایت از گروه‌های آسیب‌پذیر» از جمله مقولات برسازنده‌ی سیاست‌های حمایتی است. احیای مشاغل «کشاورزی، صنایع دستی و مشاغل سنتی»، حمایت از «مشاغل نوپنیا، مشاغل جدید و کارگران»، حمایت از گروه‌های آسیب‌پذیری چون «از کارافتادگان، اقشار ضعیف و پایین جامعه و معلولان» و حمایت از «بخش خصوصی» که مستلزم «خصوصی‌سازی و رفع مشکلات بخش خصوصی» است از جمله چالش‌هایی است که مسئولین در زمینه‌ی اتخاذ سیاست‌های حمایتی به منظور فراهم‌سازی شغل و درآمد با کیفیت با آن رو به رو هستند.

۴-۲-۲- ورود به فضای اشتغال

شهروندان مشارکت‌کننده «آینده‌ی شغلی» را در چگونگی ورود به بازار کار، امکان تصدی شغل و تضمین آینده شغلی برای خود و فرزندان‌شان ترسیم نموده‌اند. «اطمینان خاطر از یافتن شغل» برگردان نگرانی‌هایی چون «داشتن استرس و ناامیدی از یافتن شغل و نگرانی از آینده شغلی فرزندان» است. پاسخگویان علاوه بر ابراز نگرانی‌های ذکر شده، «وعده‌های درست و کارآمد از سوی مسئولین» را باعث اطمینان خاطر خود از تضمین آینده شغلی خود ابراز نموده‌اند.

۴-۲-۳- تصدی شغل و کسب درآمد

هنگامی شرایط تصدی شغل و کسب درآمد برای متصدیان آن مطلوب است که آن‌ها را از نظر «اجتماعی روانی و مالی مادی» بهره‌مند سازد. از نظر پاسخگویان هنگامی در جریان تصدی یک شغل، «بهره‌مندی اجتماعی روانی» حاصل می‌گردد که «امنیت»^{۳۰}، رضایت، تناسب شغل و تحصیلات و تخصص، تناسب شغل و شان اجتماعی، تناسب وظایف شغلی با توانمندی‌ها، محیط کار مناسب برای بانوان و نزدیکی محل کار و محل زندگی قابل دستیابی باشد. «بهره‌مندی‌های مادی و مالی» هنگام تصدی یک شغل با توجه به «حق‌الزحمه»، «بیمه» و «مزایا» حاصل می‌شود. شغلی که «حق‌الزحمه»^{۳۱} ای «عادلانه»^{۳۲}، مکفی^{۳۳}،

^{۳۰} مقوله‌ی «امنیت» برساخته‌ی نگرانی‌هایی چون «ترس از دست دادن شغل و وجود امنیت شغلی همچنین درخواست برای دائمی و رسمی بودن مشاغل» است.

^{۳۱} درآمدهای هماهنگ عادلانه برای افراد به ویژه بین دو جنس.

پنجمین همایش ملی و چهارمین همایش بین المللی مهارت آموزی و اشتغال

به موقع و متناسب با وظایف و تحصیلات» داشته باشد و از «بیمه» و «مزایایی چون وام اشتغال» بهره‌مند باشد افراد را از نظر مادی و مالی بهره‌مند می‌نماید.

۴-۲-۴- خروج از فضای اشتغال

این عرصه به دغدغه‌ها و نگرانی‌های شهروندان مشارکت‌کننده در رابطه با اتمام تصدی شغل و شرایط بازنشستگی اشاره دارد. پاسخگویان در توصیف این مولفه، به دغدغه‌هایی چون «کفایت حقوق و مزایای بازنشستگی، اختصاص حقوق به بازنشستگان و تسهیل فرایند بازنشستگی» اشاره نموده‌اند.

۵- جمع‌بندی

تربیت نیروهای باسواد، متخصص و کارآمد برای تصدی مشاغل موجود در جامعه، دستاورد فرآیند آموزشی با کیفیت است. دستاورد فرآیند اشتغال و کسب درآمد با کیفیت نیز وجود افرادی آزاد و مستقل با نیازهای مادی و معنوی تامین شده می‌باشد. نتایج حاصل از تحلیل فهم مشارکت‌کنندگان از معنای تحصیل و آموزش با کیفیت در پنج مولفه‌ی «عوامل آموزش»، «محتوای آموزش»، «امکانات آموزش»، «سیاست‌های آموزش» و «نظام آموزش» خلاصه می‌شود. از نظر پاسخگویان «آینده‌ی شغلی» در عرصه‌ی ورود به فضای اشتغال، «مطلوبیت شغلی» در عرصه‌ی تصدی شغل و کسب درآمد، «بازنشستگی» در عرصه‌ی خروج از فضای اشتغال و «ارزش‌های شغلی»، «بازار کار»، «تامین شغلی» و «سیاست‌های حمایتی» در عرصه‌ی بسترها و بنیان‌های شغل و درآمد برسراننده‌ی فضای شغل و کسب درآمد با کیفیت است. از نظر شهروندان مشارکت‌کننده، «آموزش‌گیرندگان» به منظور دستیابی به آموزش با کیفیت و ورود به فضای اشتغال با دغدغه‌هایی چون «بیکاری تحصیل‌کرده‌ها، نداشتن آینده‌ی روشن پس از تحصیلات، نبود شغل متناسب با تحصیلات، ناامیدی از پیدا کردن شغل و کار باثبات» مواجه هستند. همچنین در جریان ورود به فضای اشتغال، تصدی شغل و کسب درآمد نیز چنانچه شغل افراد با تحصیلات و تخصصشان تناسب داشته باشد بهره‌مندی اجتماعی و روانی آنان را به دنبال دارد و «تناسب درآمد با وظایف و تحصیلات» نیز عامل بهره‌مندی مادی و مالی است.

۶- منابع:

- آذر، ع؛ غلامرضایی، د؛ دانایی‌فرد، ح؛ خداداد حسینی، ح. (۱۳۹۲). تحلیل چالش کیفیت آموزش عالی در برنامه‌ی پنجم توسعه. راهبرد فرهنگ، شماره‌ی ۲۱، صفحه ۱۷۱-۱۳۹.
- بیگدلی، م؛ کرامتی، م.ر؛ بازرگان، ع. (۱۳۹۱). بررسی رابطه‌ی بین رشته تحصیلی با وضعیت اشتغال دانش‌آموختگان دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی دانشگاه تهران. پژوهش و برنامه‌ریزی در آموزش عالی، شماره ۶۵، صفحه ۱۳۱-۱۱۱.
- حسینی، ز. (۱۳۸۱). آموزش زیربنای اشتغال. کار و جامعه، شماره‌ی ۴۳، صفحه ۳۴-۳۰.
- ربانی خوراسگانی، ع؛ کیانپور، م. (۱۳۸۶). مدل پیشنهادی برای سنجش کیفیت زندگی (مطالعه موردی: شهر اصفهان). مجله‌ی دانشکده‌ی ادبیات و علوم انسانی (دانشگاه خوارزمی)، دوره‌ی ۱۵، شماره‌ی ۵۸-۵۹، صفحه ۱۰۸-۶۷.

^{۳۲} مسائلی چون «گرانی کرایه‌ها و اجناس، تورم، افزایش هزینه‌ها و داشتن شغل دوم» دغدغه‌هایی است که به دلیل «مکفی نبودن حق‌الزحمه» دریافتی به منظور مقابله با این مسائل، مطرح شده است.

پنجمین همایش ملی و چهارمین همایش بین المللی مهارت آموزشی و اشتغال

- زیاری، ک.ا. (۱۳۸۰). توسعه پایدار و مسئولیت برنامه‌ریزان شهری در قرن بیست و یکم. مجله‌ی دانشکده‌ی ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران، صفحه ۳۸۵-۳۷۱.
- صالحی، م.ج. (۱۳۸۱). اثرات سرمایه‌ی انسانی بر رشد اقتصادی ایران. پژوهش و برنامه‌ریزی در آموزش عالی، شماره ۲۳ و ۲۴، صفحه ۷۳-۴۳.
- فرجی ملائی، ا؛ عظیمی، آ؛ زیاری، ک.ا. (۱۳۸۹). تحلیل ابعاد کیفیت زندگی در نواحی شهر ایران. پژوهش و برنامه‌ریزی شهری. سال اول، شماره ۲، صفحه ۱۶-۱.
- قالیباف، م.ب؛ روستایی، م؛ رمضان‌زاده، ل؛ طاهری، م.ر. (۱۳۹۰). ارزیابی کیفیت زندگی شهری (مطالعه‌ی موردی: محله یافت‌آباد). انجمن جغرافیای ایران. سال ۹، شماره ۳۱، صفحه ۵۳-۳۳.
- مهدوی عادل، م.ج. (۱۳۸۰). راهبردهای توسعه اشتغال در استان خراسان. دانش و توسعه، شماره ۱۴، صفحه ۱۱۰-۹۱.
- Boyer, R., Savageau, D. (). Places Rated Almanac. Rand McNelly, Chicago. Dissart, J. Deller, S. (). Quality of Life in the Planning Literature. *Journal of Planning Literature*, : -
- Chapman, B. (). The access implication of income contingent charges for higher education. *Economic of Review*, (), - .
- Healthy City Toronto. (). *Toronto's first state of city report. Healthy City Project, Toronto*
- Schaloch, R.L.(). The Concept of Quality of Life: What We Know and Do not Know. *Journal of Inllectual Disability Research, Vol ()*: - .
- Liu, B.C. (). *Quality of Life Indicators in US Metropolitan Areas: A Statistical Analysis*", Praeger, New York.
- Schneider, M. (). The quality of life and social indicators research. *Public administration review*, vol (): -
- Sufian, A.J.M. (). A multivariate analysis of the determinants of urban quality of life in the world's largest metropolitan areas. *Journal of Urban Studies*, (): - .
- UNDP. (). *Human Development Report. Oxford: Oxford University Press.*
- Ulengin, B. Ulengin, F. Guvenc, U. (). A multidimensional approach to urban quality of life: The case of Istanbul. *European Journal of Operational Research*, : - .